
Prof. dr. dr. h. c. Timi Ećim
Korte 124
SI - 6310 Izola - Isola
Slovenija
Telefon: ++ 386 5 64 21 360
El. pošta: timi.ecimovic@bo
Dom. Str.: www.institut-clin

Filozofija sonaravne trajnostne prihodnosti človeštva

Zg. Medoši, Korte, september 2014

“**Filozofija sonaravne trajnostne prihodnosti človeštva**” je prezentacija, ki jo je pripravil prof. dr. dr. h. c. Timi Ećimović¹ kot predstavitev problematike in osnova za informacijo, diskusijo ter predavanja.

Povzetek:

Filozofija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva predstavlja iskanje znanja in spoznavanja narave in pomena vesolja oziroma življenja. Znanje je največji dosežek sedanje globalne svetovne skupnosti, civilizacije Homo sapiensa ali »človeškega projekta« v biosferi planeta Zemlja.

Delovanje sistema klimatskih sprememb v območju biosfere Zemlje vse močnejše spreminja pogoje življenja. Mislim, da je potrebno doseči dogovor med ljudmi, ki naj bi omogočili trajnostno sonaravno prihodnost človeštva v pogojih velikih sprememb, kakor v globalni človeški skupnosti, kot v življenjskem okolju oziroma biosferi.

Družbena ureditev, naloge in odgovornosti v njej potrebujejo prenovu, ki naj bi omogočila prehod sedanjega človeštva v jutrišnje trajnostno sonaravno človeštvo tretjega tisočletja.

---

¹ Prof. dr. dr. h. c. Timi Ećimović je profesor in predstojnik katedre za okoljske vede na Ansted Univerzi, BVI. Od upokojitve 2004 dela kot volonter na in ima številne delovne obveze. Bil je ustanovitelj in prvi predsednik svetovnega foruma mislecev in je aktivni član Evropske akademije znanosti in umetnosti ter Svetovne akademije umetnosti in znanosti. Za znanstveno raziskovalno delo je bil stirikrat nominiran za Nobelovo nagrado: prvič leta 2002 za 2003 – sistem klimatskih sprememb, drugič leta 2006 za 2007 - informacijska teorija narave, tretjič leta 2009 za 2010 - okoljska teorija narave in leta 2011 za leto 2012 za osnove narave, za nagrado iz fizike. Letos je petič nominiran za življensko delo. 25 septembra 2011 na svečani konferenci v Xiamenu na Kitajskem je predstavil deklaracijo »Platforma svetovnih mislecev o trajnostni sonaravni prihodnosti človeštva«, ki je osnova za uresničevanje družbene metodologije in tehnologije trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva. Že 30 januarja 2012 skupaj z 48 raziskovalci iz 22 držav je objavil digitalno knjigo »Trajnostna sonaravna prihodnost človeštva – IV, Xiamen, Kitajska in potem« v angleščini, ISBN 978-961-93136-6-4 T. Ećimović, R. Haw in ostali. Sledita poročili o izobraževanju augusta in trajnsotni sonaravni prihodnosti človeštva – korenine in sedanost septembra 2012. Decembra 2012 je objavljena digitalna knjiga »Trajnostna sonaravna prihodnost človeštva – V, akcijski plan« in šesta knjiga »Svetovno upravljanje« marca 2013 obe v angleščini. Prsim pogledjte v digitalno referenčno knjižnico na www.institut-climatechange.si. Je neodvisen znanstvenik, mislec, globalist, predavatelj in okoljevarstvenik.

Za uspešno spremembo bi bilo prav, da se spremenijo sedanje navade v izobraževanju in šolstvu, vsebini in etiki medsebojnih odnosov ljudi, medsebojnem spoštovanju, in odnosu do narave, ki naj bi bile osnova za dolgoročno preživetje globalne človeške skupnosti.

V diskusiji podajam sodoben znanstveni pristop ugotavljanja in možnega usmerjanja delovanja ter akcije za lajšanje krize družbe in narave. Koncem leta 2014 ugotavljam, da se globalna človeška skupnost srečuje z družbeno krizo na področjih: energije, pitne vode, prehrane, kreditov, družbenih odnosov 1 % uspešnih in 99 % ostalih, medsebojnega spoštovanja, etike in moralnosti, ter življenske modrosti. Za nameček je tu še kriza narave, natančneje, spreminjanje pogojev življenja v biosferi zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb.

Spremembe biosfere zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb lahko dolgoročno spremenijo geografijo, biologijo in življenske pogoje od za človeštvo primernih, kot so bile zadnjih 14.000 letih, do za človeštvo neprimernih pogojev.

Tako se sedanja kriza energije, pitne vode, hrane, kreditov in dužbe še dodatno zapleta s krizo v biosferi Zemlje. V letu 2014 se nadaljujejo težji časi za svetovno človeško skupnost.

Družnena odgovornost korporacij in družbena odgovornost posameznika je del sedanje družbe, ki bi lako imel veliko večji pomen, kot se sedaj misli.

Možnosti preživetja svetovne človeške skupnosti se lahko povečajo z uvajanjem družbene tehnologije »trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva« kot nadgradnje sedanjega trajnostnega sonaravnega razvoja. To bi omogočilo večjo harmonijo življenja ljudi z naravo, kar je predpogoj preživetja in dolgoročnega sodelovanja ljudi ter narave Zemlje² oziroma biosfere ali dela, v katerem se nahaja »živa narava«³ in sedanja svetovna človeška skupnost.

S pospeševanjem globalne družbene odgovornosti posameznikov bi bilo možno doseči premik v odnosu človeštva do narave in tako omogočiti nov veliki dosežek prehoda iz sedanje krize energije, pitne vode, hrane, kreditov, družbenih odnosov in biosfere, v trajnostno sonaravno prihodnost človeštva.

Trajnostna sonaravna prihodnost globalne človeške skupnosti ali harmonija naše civilizacije z naravo planeta Zemlja je opcija, da globalna človeška skupnost doseže dolgoročne možnosti preživetja na Zemlji.

Ključne besede:

Družbena odgovornost posameznikov in korporacij, filozofija, globalizacija, narava planeta Zemlja, naš skupni neprijatelj, naša civilizacija, novi pristop, sistem klimatskih sprememb,

² Prosimo pogledjte: Ećimović in drugi: "The Sustainable (Development) Future of Mankind", 2007, na www.institut-climatechange.si; Božičnik, Ećimović, Mulej in drugi: "Sustainable Future, Requisite Holism, and Social Responsibility", 2008; Ećimović, Esposito, How, Mulej: "The Sustainable Future of Mankind III", 2010; Ećimović: "The Principia Nature – The Nature and Homo sapiens Global Community", 2011; Ećimović, Haw et al: "The Sustainable Future of Humankind – IV, Xiamen, China and after", 2012; deklaracijo "Platforma svetovnih mislecev o trajnostni sonaravni prihodnosti človeštva", 25. September 2011, ter digitalni knjigi "Trajnostna sonaravna prihodnost človeštva – V in VI, akcijski plan decembra 2012 in svetovno upravljanje marca 2013«, ravnokot na domači stranici www.institut-climatechange.si.

³ »Živa narava« pogojno uporabljen termin. Narava kot celota je ves čas »živa«, samo ljudje delijo naravo na živo in neživo.

sistemsko razmišljanje, analiza in sinteza, sonaravna trajnostna prihodnost človeštva, svetovna vlada, parlament in ustava, svetovna kriza energije, pitne vode, hrane, kreditov, družbe, in narave.

Diskusija:

Koncem leta 2008 se je pokazala realnost svetovne krize družbe globalne človeške skupnosti. K temu je pripomogla slaba administracija ZDA v razdobju 2000 – 2008. Kriza družbe ZDA in ostalih držav po svetu je dobila globalno razsežnost.⁴

Malo ljudi se zaveda zapletenosti sedanjega položaja človeške svetovne/globalne skupnosti glede sedanjih in v prihodnje prisotnih kriznih vsebin: krizi surovin, energije, pitne vode, hrane, kreditov, mira, družbe, etike in moralnosti, spoštovanja med ljudmi, in pomankanja življenske modrosti se prišteva še kriza življenskih pogojev v biosferi zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb.

Mislím, da sem naštel glavne probleme v letu 2014 in v prihodnje.

Stanje globalne človeške skupnosti je kvalitetno obdelano v dveh prezentacijah in sicer:

- Global Future Analysis 2008 Analiza prihodnosti sveta, dokumentu Planck Foundation - sklada www.planck.org, in
- Global Resources Analysis osnutku 2008 Analiza virov sveta, osnutku dokumenta Induscorp.nl objavljeni na volume1@induscorp.nl

Obe analizi so delali odlični strokovnjaki večinoma družboslovci, ki so izjemno prikazali stanje globalne človeške skupnosti. Mislím, da je tem analizam potrebno dodati še spremembe v biosferi in njihove vzroke.

Manjkajoči del je delovanje sistema klimatskih sprememb in posledične spremembe v biosferi, kar, mislím, da bo povzročalo resne probleme za preživetje ljudi.

Skupina entuziastov in filantropov je pred veliko leti začela delo na odpiranju možnosti vodenja svetovne človeške skupnosti v smislu svetovne vlade, parlamenta, in ustave v pogojih direktne demokracije. Veliko je bilo narejenega, vendar je še dolga pot pred nami.

Trajnostna sonaravna prihodnost človeštva.

Mislím, da trajnostna sonaravna prihodnost človeštva v smislu vsebinske družbene ali socialne tehnike ali metodologije kot nadgradnje trajnostnega sonaravnega razvoja, daje možnosti in je lahko podlaga za optimizem.⁵ Za uresničevanje tranzicije globalne človeške skupnosti potrebujemo integralno kompleksno razmišljanje in sodelovanje vseh subjektov.

Globalizacijska doba, ki je pred nami, ima svoje zelo zapletene vsebine, ne glede na to, ali jih ljudje vidimo in poznamo. Tako nas med drugim čaka reševanje krize 2008 in 2014 ter istočasno ugotavljanje stvarnega naravnega okvirja našega okolja (človeškega okolja oziroma okolja »človeškega projekta«⁶ v biosferi planeta Zemlja).

⁴ Prosimo pogledjte: Planck Foundation (www.planck.org): Global Future Analysis, 2008, ISBN 978-94-6012-001-5, in Global Resources Analysis od Induscorp, NL; e-mail: volume1@indiscorp.nl

⁵ Prosim, pogledjte podpis 2.

⁶ Človeški projekt – Human project je celotna zgodovina in sedanost človeštva v biosferi planeta Zemlja.

Kompleksnosti situacije dodaja svoj delež še predvidevanje novih zapletov, ki imajo lahko osnove v obeh delih, v človeškem okolju in biosferi ter sinergističnih učinkih.

Poskušal bom podati širšo analizo obeh vsebin in z uporabo systemskega razmišljanja analizirati stanja in vsebine ter vse skupaj postaviti v biosfero.

Biosfera je naravno okolje, v katerem se nahaja celotna »živa narava« skupaj z našo globalno človeško skupnostjo.

Rezultati sobivanja ljudi in narave so skupaj z zapleteno krizo družbe v zadnjih letih (2008 - 2013) omogočili nove spremembe biosfere, ki ob delovanju sistema klimatskih sprememb niso koristne za človeštvo.

Prehod v globalizacijski čas ni in tudi ne bo enostaven.

Sistem klimatskih sprememb⁷ **omogoča, zagotavlja, vzdržuje in ohranja** pogoje za obstoj »žive narave«⁸ in ima veliko večji pomen, kot je človeštvo mislilo do sedaj. Za svoj obstoj v biosferi se živa bitja prilagajajo pogojem, ki so posledica delovanja sistema klimatskih sprememb. Izumrtju številnih življenskih oblik so botrovale spremembe kvalitete življenskih pogojev, katerim se izumrle življenske oblike niso mogle prilagoditi. V naravi živijo samo uspešne oblike življenja Charles Robert Darwin (1809 – 1889) je podal še v devetnajstem stoletju.

Sistemske razmišljanje omogoča boljše spoznavanje zapletenih problemov, kot je to dano pristopom posameznih strokovnih specializiranih ved, Še posebej je to pomembno, kadar ugotavljamo procese v naravi - biosferi. Tako je mogoče opazovati delovanje narave Zemlje kot **medsebojno odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje** vse energije, materije, informacij, svetlobe in drugih žarkov, delcev, sil in še nepoznanih vsebin narave. Vse to se dogaja v treh osnovnih okoljih: kopenskem, vodnem in atmosferskem okolju - tri osnovna okolja narave planeta Zemlja in »žive narave« na Zemlji.

Za prehod v trajnostno sonaravno prihodnost človeštva, mislim, da je potrebno, da celotno človeštvo spozna izhodiščne vsebine narave - biosfere, ker od razumevanja teh je odvisno preživetje vseh nas.

Sistemska teorija – človekovo orodje za spoznavanje klimatskih sprememb.

Sistemska teorija, sistemske razmišljanje, analiza in sinteza kot raziskovalno orodje predstavljajo in omogočajo raziskovalcem možnosti poglobljenega spoznavanja pojavov, kar s klasičnimi raziskovalnimi orodji ni možno.

Ta kot raziskovalni proces omogoča opis klimatskih sprememb na razumljiv način kot **sistem klimatskih sprememb**.

---

⁷ Prosim pogledajte "System Thinking and Climate Change System – (Against a big "Tragedy of Commons" of all of us)", pp149 Ećimović, Mulej, Mayur in ostali, 2002, ISBN 961-236-380-3, pa še "The Climate Change System – Introduction", pp 35, Ećimović, Mulej, 2008, ISBN 978-961-91826-5-9, obe knjigi postavljeni na: www.institut-climatechange.si

⁸ »Živa narava« uporabljam pogojno, namreč po sedanjih osnovah narava se deli na živo in neživo. V resnici tega ni. Narava je celotni sistem celotnega vesolja in Zemlja je zelo majhen del tega v katerem so vsa dogajanja »žive in nežive narave« rezultanta istih osnov.

Beseda sistem ima veliko pomenov in vsebin. V tej prezentaciji sistem ni mentalna slika dogodka ali procesa raziskave, pa tudi ne običajna metoda dela. Ravno tako ni družbeno-ekonomska ali katera druga področna predstavitev, oziroma mreža sestavljna iz pojmov, ki se nekako nahajajo v skupnem procesu.

Beseda sistem v tej prezentaciji pomeni predstavitev, dogodek ali proces, ki je že v svojih podsistemih, odnosih, medsebojnih delovanjih in posledicah tako zelo zapletenega značaja, da ga je težko razumeti in še težje urejati, kontrolirati, blažiti ali nanj kako drugače vplivati.

To je vzrok, da sedanje pojave klimatskih sprememb imenujem **sistem** oziroma **sistem klimatskih sprememb**.

Če razumemo sistem in njegovo delovanje in podsisteme, nam še vedno ne pomaga veliko, ker se njegovi interni sistemi ali podcelote lahko močno razlikujejo od samega celotnega sistema po sestavi in po delovanju.

Če pogledamo kuhinjsko sol, ki je sinergija oziroma sistem dveh strupov, pitno vodo, ki je sinergija sistema dveh plinov, je neka organizacijska oblika sinergija ali sistem velikega števila vsebin, ki se lahko medsebojno zelo razlikujejo, pa se kot celota kljub temu ujemajo. Mogoče še primer hiše, ki je sinergija ali sistem, sestavljen iz številnih podsistemov opek, betona, lesa, vrat, oken, električne, vodne in drugih napeljav, itd.

Sinergije, ki izhajajo iz njihovih vsebin, omogočajo nove celostne kvalitete sistema in njegovih novih vsebin.

Torej, resnične kvalitete sistema bo lažje ugotoviti in posledično bo težave in dogodke lažje kontrolirati, če sistem vzamemo kar se da celovito in ne po posameznih delih. Temu pristopu rečemo sistemski in izhaja iz systemskega razmišljanja.

Popolne celostnosti človeškega obnašanja oziroma monitoring, opazovanje, razumevanje, razmišljanje, emocijsko in duševno življenje, odločanje in delovanje, in popolna celovitost znotraj in odzunaj je običajno nemogoče doseči. Vendar posamezne discipline in gledišča ter gledišča specialistov omejujejo človeštvo na fiktivno celovitost in omogočajo isto.

To je osnova, da se uporablja Mulej in Kajzer (1998) zakonitost potrebne celovitosti, kot primernostni pristop.

Če to uporabimo pri sistemu klimatskih sprememb, da jih lahko razumemo kot sinergije znanih delovanj fizike, kemije, biologije, zgodovine, tehnologije, ekonomije in številnih drugih ved in njihove uporabe, to pomeni, da je potrebno izbrati in sestaviti vede in gledišča, ki so potrebna in medsebojno odvisna za skupno urejanje po različnostih.

Izhajajoč iz starogrške filozofije bi bilo potrebno povezati vsa gledišča glede na njihovo medsebojno odvisnost, ali kot bi rekli stari Grki dialektično. Tako bi nastal dialektični sistem (Mulej, 1974, tudi v Mulej in ostali v tisku prihajajoče knjige).

Tako dobimo sistem, ki ni kompleks dogodkov, ampak je mentalna predstava le teh, ki jo uvajamo z namenom, da omogočimo potrebno celovitost človeškega obnašanja in njegove potrebne celovitosti rezultatov.

Svetovna človeške skupnost je stara 200.000 let in več ter če pogledamo zadnjih 12.000 let ugotavljamo, da so bile v začetku manjše skupnosti raztresene v najbolj primernih okoljih, ki so omogočala varnost, pitno vodo in hrano, ter kasneje zatočišče s prostorom za vzdrževanje ognja.

Človeštvo je napredovalo od rodovne, nomadske, lovske skupnosti do antike in velikih civilizacij, grško rimskega obdobja, srednjega veka, preindustrijske, industrijske in poindustrijske dobe, informativne družbe in današnje globalne človeške skupnosti oziroma globalnega obdobja.

Sinergija tega rezultira v sedanji kvaliteti obstoja oziroma življenja. Realnost tega so spreminjajoče se kvalitete okolja ali življenskih pogojev v biosferi. V resnici sta se biosfera in življensko okolje Zemlje stalno spreminjala, vendar sta bila zadnjih 12.000 let nekako uravnotežena in primerna za življenje ljudi. Spremembe zadnjih desetletij in pričakovanja v prihodnosti znajo postati manj primerna za življenje ljudi.

Narava planeta Zemlja se ohranja in vzdržuje že več kot 4.6 milijard let s številnimi vzponi in padci glede na potrebno kvaliteto življenskih pogojev »žive narave« in ljudi. Še pred antično dobo so ljudje začeli ustvarjati svoj eko sistem. Tako so nastale številne mestne civilizacije, ki so se razvijale, cvetele in na koncu propadle. Vzemimo primer Babilona.

Babilonci so lepo živeli samo toliko časa, kolikor časa so imeli primerne okoljske pogoje. Kmalu po tem, ko so se okoljski pogoji poslabšali, padla je rodovitost kmetijskih površin in posledično prihaja do pomankanja hrane ter lakote, Babilon postane zgodovina. Ta zgodba se ponavlja in ponavlja, samo z drugimi udeleženci: Velikonočni otoki, stari Grki, Rimljani, pa vse do današnjega časa.

Koncem 20. stoletja se je kvaliteta okolja začela močneje spreminjati in s prehodom v tretje tisočletje našega časa se stvari slabšajo. Mislim, da je to ista zgodba, samo tokrat je z globalno človeško skupnostjo.

Naravni sistem planeta Zemlja uporablja vse svoje sistemske kvalitete in kvantitete ter prednosti sodelovanja s sončnim sistemom za potrebe svojega obstoja in zagotavljanja življenskih pogojev za »živo naravo« in človeštvo ter dela v smislu **medsebojne odvisnosti, medsebojnega delovanja in sodelovanja** celotne energije, materije, informacij, svetlobe in drugih žarkov, delcev in še nepoznanih vsebin narave, ki jih ima na razpolago.

Mislim, da ne smemo pozabiti, da nam ob vsej svoji tehnologiji, znanju in izkušnjah ni dano, da bi spreminjali življenske pogoje celotnega sistema Zemlje, temveč se jim še vedno moramo tako kot druga živa narava primerno prilagoditi.

Zato mislim, da je pomembno, da raziščemo nam še nepoznane dele narave Zemlje in delovanja zemeljskega sistema, ki je v neprestanem delovanju 24 ur na dan, in to že več kot 4.6 milijard let. Šele takrat bomo dosegli možnost pravilnega odnosa človeške skupnosti (vseh nas) do narave planeta Zemlja, kar je eden od predpogojev obstoja vseh nas.

Biosfera planeta Zemlja ni naše igrišče in še manj naša lastnina. Ravno obratno, človeška skupnost je samo ena od civilizacij v »živi naravi« Zemlje. Poleg tega ima človeška skupnost življenski prostor na kopenskem okoljskem sistemu, ki je najmanjši od treh – kopno, voda in zrak okoljskih sistemov.

Zadnjih 200 let po industrijski dobi do globalizacijskega časa se sožitje naše civilizacije in narave planeta zemlja ne dogaja v sodelovanju ampak si močno nasprotujeta. Še posebej, če pomislimo, kaj vse odlagamo v naše okolje,

Od začetka 20 stoletja pa do danes smo v naše okolje odložili velike količine radioaktivnih snovi, neznane (več kot 500.000 različne velikosti kosov) količine odpada po planetarnih raziskavah in aktivnostih človeštva v zemeljski orbiti, za katere niti ne vemo, kako bi jih uredili oziroma pospravili, nešteto novih sintetičnih kemijskih spojin, številne nove genetske strukture tako rastlinskega, kakor tudi živalskega sveta. Z več kot milijardo eksplozivnih motorjev dan za dnem črpamo strup v lastni zrak, ki nam zagotavlja obstoj (če koncentracija kisika pade pod 8 % bo večina živih bitij sedanjega časa nehala obstojati). Globalno segrevanje, uničevanje ozonskega zaščitnega plašča, da ne omenjamo energetike, plastike, smeti, onesnaženja pitnih vodnih virov itd so posledice človekove dejavnosti.

Delovanje naše civilizacije se lahko prikaže tudi na drug način. Prve naselbine so nastajale pred okrog 14.000 let in so bile posledica izboljšanja življenjskih pogojev ter dužbenega življenja ljudi tistega časa. Prve naselbine na območju Evrope so nastajale na močvirnih območjih iz varnostnih vzrokov in so imele do 10.000 ljudi. Nastale so, ker se je z delovanjem sistema klimatskih sprememb med 60.000 in 16.000 leti pred našim štetjem končevala zadnja ledena doba. Tako so boljši življenjski pogoji omogočili razvoj človeške skupnosti v Evropi in drugod. Od takrat pa do danes se življenjski pogoji v biosferi niso veliko spreminjali. Nihanja so obstojala, vendar se je »živa narava« in človeška skupnost temu sprotno prilagajala.

S povečanjem števila ljudi, ki je zadnja desetletja eksplozivno, se povečuje količina in vpliv izpustov ter odpadkov globalne človeške skupnosti v biosfero ter črpanja surovin iz te. Mislim, da negativno delovanje odpada celotne civilizacije postaja čedalje bolj obremenilno za biosfero Zemlje. Poleg tega nihče točno ne ve, katere vse sisteme v naravi smo prizadeli in kako bodo isti v novonastalih pogojih delovali. Če govorimo o kvaliteti vode, hrane in zraka pa mislim, da se slabša tako količinsko, kot tudi po vsebini.

Sistem klimatskih sprememb ima kot eden od sistemov v biosferi Zemlje vsekakor večji pomen, kot je človeštvo mislilo ali misli. V resnici sistem klimatskih sprememb **omogoča, zagotavlja, vzdržuje, in ohranja** življenjske pogoje, ki omogočajo obstoj »žive narave« in globalne človeške skupnosti v biosferi Zemlje.

»Živa narava« pa predstavlja moderatorja pogojev v biosferi.

Ljudje bi morali razumeti, da planet Zemlja ni v celoti domovanje naše civilizacije, ampak je to samo del planeta – biosfera. Ta je samo manjši del celotnega planetarnega sistema. Posledično spreminjanje pogojev v sistemu biosfere prizadeva le njo samo, planet Zemlja se še naprej vrti, tako kot prej.

Sedanje stanje biosfere planeta Zemlja, življenjskih pogojev, dnevnega dogajanja in življenja ljudi globalne človeške skupnosti ter ostalih živih bitij nakazuje na znake stresa. Ta pa je posledica naporov na prilagajanja na nove in spreminjajoče se življenjske pogoje v biosferi Zemlje. Pri tem se moramo zavedati, da so spremembe posledica delovanja sistema klimatskih sprememb.

Po šestdesetih letih 20. stoletja postajajo spremenjeni pogoji življenja v biosferi Zemlje bolj izraziti, kot če bi bile to samo ciklične spremembe v sončnem in zemeljskem sistemu. Večinoma so to spremembe v vremenskih vzorcih. Najbolj pomembna je sprememba v ozonskem zaščitnem plašču, ki pod vplivom delovanja prostih klorovih ionov prihaja v stanje zmanjševanja zaščitnega delovanja. To je posledica sproščanja klorovih ionov iz klor-fluorovodikov (CFC-ji), inoviranih in komercialno uporabljenih v naši družbi s samo enim osnovnim ciljem POVEČATI PRIDELAVO DENARJA ZA LASTNIKE KAPITALA. Torej CFC-je smo ljudje izdelali in jih z uporabo sprostili v biosfero ter si tako začeli rezati vejo, na kateri sedimo.

S prihodom tretjega tisočletja klimatske spremembe postajajo pomembnejše. Svet politike in znanosti se začenja deliti na dve vidni frakciji:

- prvi zagovarjajo teorijo odgovornosti ljudi za te spremembe in imajo najmočnejše zagovornike med Mednarodnim panelom za klimatske spremembe, Združenimi narodi in nacionalnimi političnimi elitami razvitih ter manj razvitih dežel sveta. Tako so si naredili pomen uradne verzije klimatskih sprememb, ki jo s pridom uporabljajo za dodatno zbiranje denarja, s katerim pokrivajo samo svoje potrebe. Plačniki pa so seveda vsi ljudje.
- med drugimi, ki zagovarjajo vzroke klimatskih sprememb kot naravne pojave cikličnega izvora zaradi delovanja sonca in zemlje, se nahajajo znana imena znanosti in družbe. To je veliko manjša skupina znanstvenikov in modrecev.

Obe skupini osredotočata moči na ugotavljanje stanja in medsebojno kritiko. Pozitivnih rezultatov NI. Edini uspeh so priprava, podpis in uresničevanje Montrealskih protokolov, ki so ustavili, zmanjšali ali pomagali, da se zmanjša proizvodnja in uporaba CFC-jev. Če človeštvo ne bi zavrlo uporabe CFC-jev, bi imeli veliko slabše življenske pogoje od sedanjih.

Ob koncu 20. stoletja in v začetku tretjega milenija sem samostojno deloval kot raziskovalec, vendar v sodelovanju s številnimi strokovnjaki iz vseh delov človeške globalne družbe. Zbiram podatke o delovanju klimatskih sprememb, spremljam znanstveno delo in družbena gibanja v povezavi s spremembami globalne družbe. Moje osnovno znanstveno orodje je sistemska teorija, sistemsko razmišljanje, analiza in sinteza ter podatki. Po dolgih letih znanstveno raziskovalnega dela sem v sodelovanju z danes že pokojnim prof. dr. Rashmijem Mayurjem, in zaslužnim prof. dr. dr. Matjažem Mulejem iz Univerze v Mariboru ter soavtorji objavil rezultate naših raziskav v knjigi »System Thinking and Climate Change System (Against a big »Tragedy of the Commons« of all of us)«. Na žalost je knjiga samo v angleškem jeziku, mehke platnice, 303 strani papirne verzije ter digitalna oblika CD, ISBN 961-236-380-3 2002. To je bila naša prva knjiga z vsebino o sistemski strukturi narave, sistemu klimatskih sprememb in vplivih na človeško lokalno in globalno skupnost. Pred tem smo imeli na te teme številne prezentacije po vsem svetu, večinoma na znanstvenih konferencah.

Sledili sta informacijska teorija narave leta 2006 in okoljska teorija narave leta 2009. Te tri aplikacije sistemske teorije v mojih raziskavah so bile osnova za moje nominacije za Nobelove nagrade. Prvič sem bil nominiran iz fizike leta 2003 (sistem klimatskih sprememb), drugič leta 2007 (informacijska teorija narave) in tretjič leta 2009 (okoljska teorija narave) za Nobelovo nagrado za leto 2010. Leta 2011 prvega maja sem zaključil knjigo »The Principia Nature – The Nature and Homo sapiens Global Community« ali »Osnove narave – narava in

Homo sapiens svetovna skupnost«, mehke platnice tiskana knjiga in CD, T Ecimovic, ISBN 978-961-92786-7-3 za katero so me nominirali četrtič za Nobelovo nagrado iz Fizike v letu 2012. Leta 2014 septembra so me petič nominirali za Nobelovo nagrado za življenjsko delo. Vse te raziskave vodijo v smeri spoznavanja narave in družbe ter odpiranju trajne sonaravne prihodnosti človešta.

Namrec sem zagovornik iskanja rešitev in ne samo kritiziranja. Rešitve pa zahtevajo znanje in njegovo aplikacijo.

V mojih raziskavah ima filozofija pomen iskanja znanja in razumevanja narave, vesolja in življenja. Menim, da je okoljska teorija narave začetek iskanja osnov narave, ki se začne z okoljem v smislu »**osnovnega okolja narave**«. **Tako je vesolje ali kozmos izhodišče obstoja narave oziroma osnovno okolje narave.**

Predstavil bi rad dve opazovalni raziskavi in sicer: **teorijo okolja narave in informacijsko teorijo narave.**

Lokalne ali krajevne skupnosti, ki so ena od osnovnih oblik življenja ljudi, predstavljajo nešteto oblik individualnih življenjskih vsebin in načinov življenja posameznikov ter družin. Večina vsebin izhaja iz porekla ljudi, ki živijo v krajevni skupnosti. Ostala določila so značilnosti narave in okolja, znotraj katerih se nahaja krajevna skupnost. Tem sledijo geografske, biološke, fizične, kemijske in zgodovinske vsebine, značilne za krajevno skupnost. Skupne vsebine in družba so določene z dogodki, ki si sledijo dan za dnem, in življenja ljudi v krajevni skupnosti. Vsi mi živimo v krajevni skupnosti, vendar zelo malo razumemo individualnost te. Nepregledna množica krajevnih skupnosti na Zemlji predstavlja nešteto množico individualnih oblik skupnega življenja ljudi. Poleg družine v ožjem in širšem pomenu je krajevna skupnost še edina značilnost sedanjega življenja ljudi v biosferi planeta Zemlja.

Ni težko opaziti podobnosti med zvezdami, planeti, galaksijami in ostalimi oblikami energije in materije v naravi z zgoraj opisanimi oblikami življenja ljudi in vesoljem. Tako kot redko razumemo individualnost krajevnih skupnosti, tako še manj lahko, ali sploh ne, razumemo individualnosti energije in materije, galaksij, zvezd in njihovih planetov, planeta Zemlja ter samega vesolja. Razumevanje otežkoča nepreštevna množica planetov v sosesčini zvezdnega sistema Sonca v naši galaksiji. Za še težje dojetje doprinese še nepreštevnejše število galaksij, zvezd in planetov ter energije in materije celotnega vesolja. Da to še bolj zapletemo, naj dodam, da je to, kar mi razumemo kot VESOLJE, samo zelo majhen delček celotnega Vesolja.

Narava, poreklo Sonca in Zemlje, življenja na Zemlji ter nas samih LJUDI predstavlja delček skupne celote, ki jo imenujemo NARAVA. Mislim, da ni mogoče odgovoriti na vsa vprašanja o naravi. Toda ravno tako mislim, da na nekatera vprašanja moramo poiskati odgovore za dobrobit filozofije in razumevanja življenja ter celotnega okolja, v katerem se nahajamo. Sedanja znanost potrebuje evolutivni razvoj, da bi imela možnost odgovoriti na številna vprašanja o naravi. Zaradi tega sem v to predstavitev mojih raziskav vključil teorijo okolja narave, informacijsko teorijo narave in sistem klimatskih sprememb. Postali naj bi del osnov za napredek filozofije, življenja, in znanosti v prihodnje. Moj končni cilj je trajnostna sonaravna prihodnost naših zanamcev.

Informacijska teorija narave je bila objavljena v moji knjigi »The Information Theory of the Nature, and .....« v letu 2006, mehke platnice 208 strani papirne verzije knjige ter digitalna oblika CD-ja, ISBN 961-91826-1-8. Sedaj bi rad predstavil moje, 2009 leta zaključene raziskave

okoljske teorije narave, ki odpirajo nove horizonte za raziskave in razumevanje filozofije in znanja o naravi. V resnici je to teorija, ki postavlja okolje kot osnovo narave, oziroma njenega obstoja in tako odpira možnosti za nove raziskave ter spoznanja o naravi.

Okoljska teorija narave postavlja okolje kot predpogoj ali osnovo za obstoj česarkoli. »Osnovno okolje« narave je vesolje ali kozmos. Narava obstaja znotraj osnovnega okolja v nešteti oblikah, dimenzijah in vsebinah celotne energije, materije, informacij, sil, svetlobnih in drugih žarkov, atomov in delcev materije ter ostalih še nepoznanih vsebin narave. ***Medsebojna odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje*** vseh teh je narava. Začetek ali konec osnovnega okolja ne obstaja, temveč je ***»trajnostno nadaljevanje«*** narave vzrok vseh dogodkov, sprememb, transformacij in tranzicij, vseh vsebin narave. Osnovno okolje narave (vesolje ali kozmos) je potrebno korektno definirati. Iz sistemskega razmišljanja izhaja del tega, kar določa trajnostno nadaljevanje kot osnovo obstoja naravnega okolja in narave same, torej nima začetka ali konca, temveč je v ospredju ***trajnostno nadaljevanje narave***⁹.

Sedanje zmožnosti ljudi, filozofije in znanja ne omogočajo enostavnega razumevanja razsežnosti osnovnega okolja narave vesolja ali kozmosa. Sedanje znanstvene metode in tehnike ne omogočajo ugotavljanja razsežnosti vesolja. Imamo pa znanje in tehniko, ki nam omogoča formalno in ne vsebinsko definiranje soseščine Zemlje, Sonca, naše galaksije in vesoljske soseščine. Naše zmogljivosti so limitirane s tehniko in metodami raziskav. Za razumevanje dimenzionalnosti vesolja in narave imamo tudi limitirane možnosti sedanjega znanstvenega jezika matematike, ki naj bi doživel prenovu, potrebno za raziskave v prihodnosti. Zelo uspešno smo spoznali veliki pok, črne luknje, vidno in nevidno materijo, delce, teorije strun in druge briljantne dosežke vrhunskih raziskovalcev do sedaj, vendar nam ni bilo dano narediti prave definicije osnovnega okolja narave – vesolja ali kozmosa.

S postavitvijo »trajnostnega nadaljevanja« v osrčje znanja o naravi se odpirajo nove možnosti za spoznavanje filozofije in resnice.

Tako imamo sedaj osnovno okolje in trajnostno nadaljevanje, imamo medsebojno odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje vse energije, materije, informacij, dimenzij, svetlobe in drugih žarkov, sil, delcev in še nepoznanih vsebin narave. Mislim, da sedaj rabimo definicije oziroma odgovore na nekatera vprašanja, kot jih recimo povzema informacijska teorija narave.

Sedanje razumevanje narave je posledica evolucije človeštva in je staro, kot je staro človeštvo okrog 200.000 let. Prej sem omenil knjigo o informacijski teoriji narave in mislim, da sem razumljivo podal okoljsko teorijo narave. Novela raziskav ob informacijski teoriji narave je bila raziskava besede in pomena informacije. Sistemsko razmišljanje, filozofija in znanje nam omogočajo predstavitev informacije kot sistema/spleta lastnosti, količin, kvalitete, odnosov, navodil in še česa: vse energije, materije, informacij, svetlobe in ostalih žarkov, sil, delcev in dimenzij ter še nepoznanih vsebin narave pod predpostavko medsebojnih odvisnosti, medsebojnih delovanj in sodelovanja. Vse to skupaj je narava ali sistem narave.

Mislim, da se ob pretvorbi materije in snovi istočasno oblikuje tudi osnovna informacija, ki se preoblikuje simultano ter glede na novo nastale vsebine večinoma iz okolja, v katerem se pretvorba dogaja. Nova informacija materije ali energije je podobna genetskemu kodu v »živi naravi«, in je definicija kvalitete, kvantitete, možnosti in sposobnosti nadaljnjega sodelovanja, delovanja, odvisnosti, sinrgije ter evolucije. Nova informacija nastaja simultano ob pretvorbi, ki se v razmerah sistemskega ozadja narave lahko razume kot stalno spreminjajoča se skladno s

⁹ »Trajnostno nadaljevanje narave« ali po angleško »continuum« je pomembna novela te prezentacije.

spremembami vsebine in okolja. Tako je omogočena osnovna funkcija narave - trajnostno nadaljevanje. S trajnostnim nadaljevanjem se dograjujejo vsebine in kvalitete sistema narave.

Pomembno je sistemsko ozadje, sistemske/celostne vsebine sistema narave.

Sistem narave je najbolj sestavljen/zapleten sistem/celota sploh, je sistem, ki naj bi ga razumeli kot sestavljeno vsebino in ne kot mentalno sliko v možganih živih bitij.

To je še bolj pomembno, kadar razmišljamo o resničnem poteku dogodkov ali operacijskih lastnostih sistema. V tem se namreč nahaja osnova znanja o sistemskih vsebinah.

Tako prihaja v ospredje delovanja sistema njegova stabilnost.

Vsekakor je za stabilnost sistema potrebna stabilnost vseh podsistemov znotraj opazovanega sistema/celote/enote ter stabilnost odnosov opazovanega sistema z zunanjimi oziroma eksternimi sistemi.

Kadarkoli se katerikoli interni podsystem v operacijskem smislu odmakne od običajnega delovanja, pride do spremembe delovanja celotnega sistema.

Poleg tega se pri spremembah eksternih sistemov ravno tako izgubi stabilnost opazovanega sistema.

Za moja razmišljanja je bila pomembna ugotovitev, da se takrat, kadar opazovani sistem izgubi stabilnost, dogajajo nepredvidljive vsebine. Tako ni mogoče predvideti, v katero smer se bo podal sistem, ki je iz kateregakoli vzroka izgubil stabilnost.

Na primer: po velikem puku (Hawking), ki je bil dogodek, ki je povzročil oblikovanje našega dela vesolja, je prišlo do »velikega« (samo relativno) preoblikovanja energije in materije. Tako so nastale zvezde in galaksije ter naša zvezda Sonce. Sonce je ustvarilo planete in ostale dele sončevega sistema. Istočasno s preoblikovanjem se je simultano problikovala in nastajala informacija, ki omogoča sistemsko trajnostno nadaljevanje celotnega ali posameznih delov sistema in tako naprej.

Mislím, da se informacija preoblikuje glede na značilnosti okolja, v katerem se dogaja preoblikovanje, ter značilnostih udeleženih vsebin. Ob tem se tudi okoljske značilnosti spreminjajo. Končno, pred kakimi 4.560.000.000 leti je zvezda Sonce oblikovala svoj planetni sistem in naš planet Zemljo. Na ta način ima vsak del »velikega« sistema zvezde Sonce svojo informacijo, ki omogoča trajnostno nadaljevanje. Mislím, da imamo na ta način nove možnosti raziskav vsebine sistema narave.

Z namenom, da bi lahko pripeljal to diskusijo do konca, mislím, da rabimo diskusijo o času. Poskusil bom podati kratko diskusijo o času.

»Čas« je dimenzija človeške imaginacije, ki je nastala v prazgodovini človešta. Mi ljudje imamo bogato zgodovino uporabe časa. V praksi vsakodnevnega življenja bi bilo težko zamisliti življenje brez uporabe časa. Tudi v filozofiji in znanosti ima čas pomembno mesto.

Z opazovanjem narave lahko ugotovimo, da narava nima pojma časa za svojo dimenzijo. Za nas ljudi, ki smo vajeni uporabe dimenzije časa, je videti, kot da bi si narava vzela toliko časa, kolikor ga potrebuje.

Trajnostno preoblikovanje poteka in narava se nahaja v sedanjosti kot edini dimenziji.

Narava je vedno in samo v sedanjosti.

Glede na sistemsko ozadje narave se dogajanja nahajajo v eni možni dimenziji – večdimenzijski evoluciji naprej. Smer evolucije ni predvidljiva – se dogaja.

Mi ljudje lahko raziskujemo, ali se učimo o naši preteklosti in preteklosti nam dosegljive narave, lahko opazujemo sedanjost, ne moremo pa predvideti prihodnosti. Prihodnosti ni mogoče predvideti – se dogodi.

Mislím, da je »čas« imaginarna dimenzija naše človeške civilizacije, ki je zelo uporabna za naš način življenja, razmišljanja, diskusij, raziskav itd.

Narava nima dimenzije »časa«. Dogajanja v naravi omogočajo informacije, medsebojno delovanje, medsebojna odvisnost in sodelovanje vse energije, materije, informacij, dimenzij, svetlobe in drugih žarkov, sil, delcev in nam še neznanih vsebin narave ter se nahaja samo v sedanjosti.

Sistemske kvalitete in ozadja ter človeško raumevanje na osnovah potrebno in zadosti celostne vsebine pristopa ljudi (Mulej M., Kajzer S. 1998, bazirano na konceptu »dialektičnega sistema« kot omrežja vseh potrebnih gledišč po Muleju M. 1974) omogočajo sistemske kvalitete in okolje, znotraj katerega je potrebna celostna vsebina in celovitost narave obstaja v sedanjosti. Ta je mogoča (za naše razumevanje) ali ne. Vsekakor je to trajnostno nadaljevanje, če mi to hočemo, ali ne.

Okoljske definicije:

1. ***Osnovno okolje*** (vesolje ali kozmos) je okolje, znotraj katerega narava obstaja kot ***trajnostno nadaljevanje*** vse energije, materije, informacij, svetlobe in ostalih žarkov, delcev, dimenzij, sil ter nam še nepoznanih vsebin narave. Osnovno okolje (vesolje ali kozmos) nima začetka ali konca, ampak vsebuje neštete oblike trajnostnega nadaljevanja energije, materije in informacij, transformacij, dimenzij in sistemov ter je samo sistem ali narava.
2. Znotraj osnovnega okolja (vesolja ali kozmosa) se nahajajo številne oblike energije, materije in informacij, večjih in manjših rasežnosti, kot sistemi oziroma spleti zvezd, galaksij in drugih. Med njimi so posamezne zvezde take, kot je naša zvezda Sonce.
3. Osnovno okolje (vesolje ali kozmos) kot sistem/splet/celota omogoča medsebojno delovanje, medsebojno odvisnost in sodelovanje vse energije, materije, informacij, svetlobe in drugih žarkov, delcev, dimenzij, sil in še nam neznanih vsebin narave. Posledično ima vsak ali posamezen sistem, ki ga opazujemo - veliki ali mali pok, vidno ali nevidno materijo, črne luknje, galaksije, zvezdne sisteme ter vse ostale oblike sistemov znotraj osnovnega okolja - svoje vsebine ali značilnosti, ki so njihove in so ločljive.
4. Okolje zvezdnega sistema je posamezna zvezda s svojim notranjim in zunanjim okoljem ali sistemi.

5. Okolje posameznega planeta je del okolja sistema posamezne zvezde in ima svoje notranje in zunanje okolje ali sisteme.
6. Okolje posamezne zvezde Sonca je del okolja naše galaksije, ki vsebuje 100.000.000.000 in več zvezd in ostalih oblik sistemov energije in materije. Vse oblike se gibajo kot vrtavka in cirkularno okrog središčnih sistemov vidne ali nevidne materije ali energije. Glede na medsebojno odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje se zvezdni sistem Sonca vrti kot vrtavka in s hitrostjo okrog 800.000 kilometrov na uro okrog središča naše galaksije. Krožno gibanje je osnovna fizikalna lastnost vseh velikih in manjših sistemov materije in energije znotraj narave.
7. Okolje planeta Zemlja je eno od osmih planetarnih okolij sončnega sistema in je edino okolje planeta, ki ima okoljske pogoje primerne za pojav »žive narave«. Zemljina biosfera ima tri osnovna okolja: kopno, morja in oceane ter atmosfero.
8. »Živa narava« okolja planeta Zemlja oziroma biosfera vsebuje ogromno število živih bitij, združb in civilizacij, med katerimi je tudi naša civilizacija Homo sapiensa. Vse skupaj si delijo okolje biosfere, ki je majhen del sistema okolja planeta Zemlja oziroma površja kopenskega, celotnega vodnega in nižjih delov atmosferskega okolja. Po sistemski vsebini in delovanju predstavlja moderatorja življenjskih in ostalih pogojev v biosferi.
9. Naša človeška civilizacija ima svoje globalno okolje različnih območij in značilnosti. V tretjem tisočletju prevladujejo mestna, več milijonska, in manjša mestna okolja, ki jih je ustvaril človek. Poleg teh imamo še posamezna območja različnih dejavnosti kot so: kmetijstvo, gozdarstvo, industrija, šolstvo, šport, zdravstvo, varovanje, obramba in vojska, transport in transportna sredstva in druga. V letu 2007 je bilo za potrebe človekovega življenjskega okolja na območju evropske skupnosti 17 % celotnega območja zasedeno in odvzeto naravi in naravnim procesom.
10. Življenjski prostor živih bitij lahko delimo na notranji in zunanji. Tipično notranje okolje je na primer sistem krvi in ožilja človeka, v katerem se nahajajo krvna plazma, celice in ostale vsebine. Zunanje človekovo okolje tvorijo družina, stanovanjski prostor, lokalna skupnost, itd. Vendar vse to so le deli celotnega internega okolja biosfere.
11. Okolja, ustvarjena s človeško roko, imajo ravno tako notranja in zunanja okolja. Na primer, avtomobili imajo eksplozivni motor kot del notranjega okolja in ceste ter parkirišča kot del zunanjega okolja.

V uporabi je veliko različnih besed in pojmov o okolju, ki izhajajo iz vsebine ali oblike okolja. Zato mislim, da bi bilo potrebno te uskladiti ali natančneje definirati.

Mislim, da je na tem mestu prav, da se dotaknem pojma okoljskih ved ali znanosti. Mislim, da bi bilo najbolj primerno, da je osnovna okoljska znanost definirana v povezavi z osnovami narave: osnovnim okoljem in ostalimi pojavi, ki mu sledijo. Tako naj bi se knjiga filozofije fizike začela z osnovnim okoljem, okoljskimi vedami in vesoljem oziroma kozmosom.

Tako tukaj priporočam naslednje:

1. Naj se pretehta pravilnost uporabe sedanjih pojmov v povezavi z okoljem.
2. Uvajanje sistemskega razmišljanja pri uporabi pojmov okolja.
3. Uvajanje okoljskih znanosti kot del pristopa k znanstvenemu delu naše civilizacije pri raziskavah osnovnih izhodišč narave.
4. Uporabo sistemskega razmišljanja kot raziskovalnega orodja. Mislim, da bi bila primerna skupna uporaba sistemske teorije s potrebno in zadosti celostno vsebino, kot je

dialektična teorija sistemov prof. dr. (ekonomije) in dr. (upravljanja) Matjaža Muleja pri sistemskih teorijah o naravi, kot so teorije kompleksnosti, kaosa in druge, ki bi omogočile potrebno celovitost razumevanja, definiranja in preciznosti elaboracije po delih in glediščih.

Vendar vrnimo se na osnovno temo - filozofija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva.

Človeška globalna skupnost je sestavljena iz zapletenih odnosov, sistemov in značilnosti, ki jih lahko povzamem na naslednji način:

- človeško okolje oziroma človeška eko sfera, ki nima veliko skupnega z ostalo živo naravo,
- »Homo urbanus«¹⁰ oziroma mestni človek, ki bo dosegel po predvidevanjih vrhunec po številu pripadnikov oziroma okrog 80 % od celotne človeške populacije že v letu 2035. V istem mestnem opkolju se nahaja še Homo slumus¹¹ Okolje mestnih ljudi so večmilijonska mesta, megapolisi in ostala mesta, ki po življenskih pogojih predstavljajo neprimerna okolja za življenje. Tako sinergistično delovanje med živimi bitji in okoljem omogoča procese prilagajanja, ki še naprej oddaljujejo človeško svetovno skupnost od biosfere Zemlje,
- Etika/moralnost, znanje, šolstvo, vzgoja, življenske navade, življenska modrost in še kaj se primerno okolju spreminjajo. Nastajajo nove vsebine, ki so v resnici primerne človeškemu okolju in so kot take drugačne ali si celo nasprotujejo z »živo naravo« biosfere. Pojavljajo se nove tehnologije in tehnična znanja, ki lahko celo ogrozijo celotno svetovno skupnost. Prihaja do nuklearnih znanj in tehnologij, za katere bi bilo najbolje, da so ostale zaklenjene za laboratorijskimi vrati. Po letu 1900 in do danes je človek onesnažil biosfero za naslednjih 2.000.000 let in več z dodatnimi nuklearnimi radiacijami. Sledi več milijonska množica – nihče več ne ve koliko – sintetičnih kemičnih spojin, ki v sinergiji med seboj in z naravnimi vsebinami biosfere lahko prizadanejo katerikoli pomemben ali manj pomemben sistem v biosferi. To se je že zgodilo! CFC-ji so začeli proces zmanjševanja delovanja ozonskega plašča. PCB-ji se nahajajo naširoko raspršeni v biosferi in lahko kadarkoli spremenijo številne genetske strukture, itd. Še do danes, se zaradi navideznega pomankanja finančne koristi nič ne dela na tem področju v smislu spoznavanja nevarnosti in možnosti preprečitve istih. Pojavili so se genetsko spremenjeni organizmi in proizvodi, za katere ni strokovnjaka v sedanji človeški skupnosti, ki bi lahko približno vedel, kakšno bo njihovo dolgoročno delovanje. Naj se naši znanjci ukvarjajo s tem problemom. Omenim naj še pospeševalnike delcev, nanotehnologije, komunikacijske tehnologije, več kot 500.000 odpadkov v orbiti planeta Zemlja, svetovni splet in še kaj,
- položaj in vloga denarja je dosegla svetovni vrh s prehodom denarja od pomočnika ljudi do monstroznega gospodarja človeštva, kar je denar danes.

Mislím, da je potrebna prenova vseh vsebin življena sedanje človeške skupnosti. To bi bilo potrebno doseči v tretjem mileniumu, če hočemo omogočiti nadaljevanje človeške skupnosti na Zemlji.

Človeška skupnost ima v biosferi skupnega neprijatelja – sistem klimatskih sprememb.

¹⁰ »Homo urbanus« fiktivna definicija ljudi, ki živijo v mestih. Po etiki, odnosih, življenskih navadah in vsebini dela se močno razlikujejo od človeka recimo pred 200 leti.

¹¹ »Homo slumus« termin odgovarja pojavu ljudi v barakarskih naseljih velemestij in postaja čedalje bolj pomembna sestavina mest. Danes se računa, da je Homo slumus presegel že dve milijardi posameznikov.

Še do nedavnega je ta bil podporni steber življenja, vendar prehajamo v nove čase in tem se sistem klimatskih sprememb prilagaja, če hočemo mi ali ne. Veliko tega je bilo povedano v knjigi: "Our Common Enemy (The Climate Change System Threat)", Ećimović, in ostali, 2006.

Mislím, da je najbolj pomembna vsebina to, da se človeštvo lahko združi v skupni potrebi za učinkovitim prilagajanjem do tega skupnega neprijatelja¹².

Narava in naša civilizacija imata zapletene odnose še posebej pri našem razumevanju vsebin narave. Velika odkritja in raziskave v preteklosti in sedanjosti so pripomogle k razumevanju narave in upam, da se bo to v prihodnosti še dopolnjevalo. Gledano iz sedanje perspektive izgleda naše razumevanje narave in narava sama kot, da sta na različnih obalah iste reke.

Mislím, da je dosedanja diskusija opravila svoje, da lahko ugotovljamo razliko med sedanjim znanjem in znanjem, ki ga bo potrebovala človeška skupnost v prihodnje.

In ....

Življenje in obstoj moderne človeške družbe je soodvisen od življenjskih pogojev, ki jih omogoča narava in njen integralni del sistem klimatskih sprememb.

Narava, vesolje, kozmos, naša galaksija, sončni sistem, naš planet Zemlja, biosfera, klima in sistem klimatskih sprememb niso enostavni sistemi (mentalne predstave, vsebine ali procesi), ampak so zelo zapleteni.

Sistem klimatskih sprememb z lastnim obstojem/delovanjem omogoča, zagotavlja, vzdržuje in ohranja življenjske pogoje v biosferi Zemlje. Vsebine sistema klimatskih sprememb so po poreklu naravnega izvora ali povzročene s strani človeške skupnosti. Obe zvrsti vsebin lahko spremenita potek dogodkov/delovanja sistema, in so lahko po človeških kriterijih pozitivne ali negativne.

Filozofija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva je iskanje znanja in razumevanja narave ter pomena vesolja in življenja.

Vse moje raziskave in znanje ter raziskave skupaj s sodelavci nakazujejo, da je harmonija človeške skupnosti z biosfero Zemlje edini način, za obstoj človeštva na Zemlji. To je moja vizija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva.

Za prihodnost potrebujemo skupno delo vseh ljudi človeške skupnosti, ker vem, da z nobeno količino denarja ni mogoče kupiti prihodnosti. Naše osnovno sredstvo ni denar, ampak delo nas samih.

Predlagam, da se vrnemo nekoliko nazaj pa do sedanjosti in pogledamo dogajanja v drugi polovici dvajsetega stoletja.

Razmišljanja, podobna tem v tej prezentaciji, imajo korenine v ozaveščanju človeštva v šestdesetih letih prejšnjega stoletja o potrebni kvaliteti naravnega okolja biosfere, ki so osnova

¹² Vzeto iz vsebine ekzekutivnega pregleda komplementarne knjige: »Our Common Enemy (The Climate Change System Threat)«, Ećimović, Amerasinghe, Breki, Shankaranarayana, Chumakov, Haw, Wilderer, and Martin, 2006, ISBN 961-91826-0-X, lahko se najde na: www.institut-climatechange.si

»žive narave« in človeštva na Zemlji. To je čas rojevanja družbene tehnologije, strategije, vizije trajnostnega razvoja.

Začetno ozaveščanje človeštva o prihajajočih težavah je bilo izredno dobro, vendar ni spremenilo kratkoročnih ciljev ljudi. Mislim, da so zapleteni problemi trajnostnega razvoja ali prihodnosti in biosfere Zemlje veliko bolj kompleksni, kot so mislili ljudje ob koncu dvajsetega stoletja.

Prvi del pojma »trajnostni razvoj« – »trajnostno, sonaravno« ima pojmovno večjo vrednost za prihodnost človeštva. Drugi del »razvoj« je pojmovno vezan na indusatrijsko revolucijo, gospodarjenje in poslovanje ter v resnici nima povezave ali pomena za razumevanje narave.

Kadar uporabljamo termin »razvoj«, mislimo na proizvod, tehnologijo, delovni proces, sisteme kot proizvode človeštva (avtomobili, letala, čolni, orožja, stroji in ostale podobne vsebine).

»Razvoj« je del človeške družbe poindustrijskega časa. Narava, biosfera ne pozna pojma »razvoj« in nima kakršnega koli razvoja. Narava deluje po vsebinah in v povezavi z **medsebojno odvisnostjo, medsebojnim delovanjem in sodelovanjem**¹³ **ter se vedno nahaja v sedanjem času.**¹⁴

Mislim, da sedaj potrebujemo »novi pristop«¹⁵, ki naj bi omogočil urejanje odnosov človeške skupnosti, uvajanje sistema novih vrednosti, etike, vsebin in mehanizmov, ki naj bi omogočili prehod svetovne človeške skupnosti v trajnostno sonaravno svetovno družbo prihodnosti.

Priporočam, da se koncept, družbena tehnologija, metodologija, vizija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva uvaja kot harmonična komplementarna koeksistenca človeštva z biosfero Zemlje in narave. Na tej poti naj bi premagali sedanjo izgubljeno povezavo med mestnim prebivalstvom in biosfero zemlje.

Trajnostna sonaravna prihodnost lokalnih skupnosti vodi v trajnostno sonaravno prihodnost človeštva.

Bilo bi enostavno dolgoveziti o »trajnostnem razvoju« kot družbeni tehnologiji/konceptu, vendar to ni namen te prezentacije. Naša naloga je, da omogočimo prehod iz »trajnostnega razvoja« v »trajnostno sonaravno prihodnost« človeštva.

To priporočam kot možnost preživetja človeštva v biosferi Zemlje.

Evolucija od »trajnostnega razvoja« v »trajnostno sonaravno prihodnost« človeštva naj bi bil proces, pri katerem bi sodelovalo celotno prebivalstvo človeške skupnosti. Prilagajanje prihajajočim življenjskim pogojem v biosferi bi sledilo.¹⁶ Prehod v trajnostno sonaravno

¹³ *Interdependence, interaction and co-operation (medsebojna odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje)* kot stalna gonilna sila narave je obdelana v knjigi »System Thinking and Climate Change System«, prosim pogledajte na: www.institut-climatechange.si.

¹⁴ »System Thinking and Climate Change System – Against a big »Tragedy of Commons« of all of us«, 2002, Ećimović. Majur, Mulej in ostali ter »The Information Theory of Nature, and ....«, 2006, Ećimović, odpirajo razmišljanja za spoznavanje sedanosti in naše civilizacije v tem prispevku.

¹⁵ »Novi pristop«, ki izhaja iz potrebe po prestrukturiranju svetovne družbe je delo prof. dr. Slavka Kulića, IOM, iz Zagreba in se še vedno nahaja v znanstvenih krogih ter čaka na uporabo v družbi.

¹⁶ Prosim pogledajte knjigo: »Our common Enemy – The Climate Change System Threat« na: www.institut-climatechange.si.

človeštvo prihodnosti je najbolj zapleten cilj, ki si ga lahko zada človeštvo, vendar le v soglasju vseh ljudi svetovne skupnosti.

Mislím, da je prav, da tukaj ponovno navedem kratko definicijo **trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva, ki naj bi bila harmonična komplementarna koeksistenca ali sožitje sistema svetovne človeške skupnosti in sistema biosfere planeta Zemlja ali narave.**

Izhodišča, delo in rezultati iz vsebine trajnostnega razvoja so prava osnova za prehod iz družbene tehnologije trajnostnega razvoja v družbeni proces v trajnostno sonaravno prihodnost človeštva.

Številne pomembne vsebine so bile omenjene v tej prezentaciji in mislim, da ne smemo prezreti, da še veliko več pomembnih vsebin ni bilo omenjenih.

Vsekakor je pomembno, da spoznamo in ne spregledamo ne enostavnih, ne zapletenih vsebin, ki so v celoti del trajnostne sonaravne prihodnosti.

Ljudje, vrednosti, znanje in dediščina človeštva je kot epska pesnitev, ki je bila začeta ob nastanku človeštva in se še danes dograjuje. Tej je zelo podobna narava od osnovnega okolja – vesolja oziroma kozmosa pa nadalje galaksij, osončij in planetov ter vseh ostalih znanih in še neznanih oblik energije in materije.

Tem sledijo vsebine osnovnih delcev, kvarkov, protonov, neutronov, elektronov, teorije relativnosti, informacijske in okoljske teorije narave, strukture atomov in ostalih pomembnih vsebin narave.

Mi ljudje smo del narave, vendar vse premalo je to del našega zavedanja in vedenja v dobi globalizacije in pred njo v obdobju zadnjih sto let.

To so izhodišča, ki so vodila mene in skupino znanstvenikov in raziskovalcev pri predstavitvi deklaracije o trajnostni sonaravni prihodnosti človeštva, ki je bila sprejeta na mednarodnem srečanju v Xiamenu na Kitajskem 25. septembra 2011. Danes, ko končujem to predstavitev, vas s ponosom lahko obvestim, da je deklaracija z volonterskim delom prevedena že v več kot trideset jezikov. Deklaracije se nahajajo na naši domači stranici www.institut-climatechange.si. S tem zaključujem posodobitev te prezentacije na september leta 2014.

Sistem klimatskih sprememb lahko povzroči, da se življenski pogoji spremenijo toliko, da ne bo mogoč obstoj ljudi v biosferi.

To se je že dogodilo v preteklosti – ledene dobe itd. Zato sem predstavil sistem klimatskih sprememb kot našega skupnega neprijatelja ter trajnostno sonaravno prihodnost človeštva kot mogočo pot za ohranitev naših zanamcev v biosferi Zemlje in

PRIPOROČAM¹⁷

En planet ena vlada je prvo priporočilo. To pomeni od Ustave federacije planeta Zemlja, parlamenta in vlade, ki jo je potrebno predhodo ratificirati, do odpiranja možnosti trajne sonaravne prihodnosti človeške svetovne skupnosti.

Drugo priporočilo je novi pristop k urejanju družbenih odnosov ljudi, ki naj bi upošteval vse

¹⁷ Taken from Recommendations written at the book Our Common Enemy (The Climate Change System Threat).

dosedanje izkušnje o sožitju ljudi in širše biosfere Zemlje. Med cilji so ustavitev eksplozivne rasti števila ljudi v svetovni skupnosti, upoštevanje potrebnih etičnih osnov, spoštovanja med ljudmi, upoštevanje skupnih zakonov, šolstva in vzgoje, ter z modrim vladanjem omogočiti našim zanamcem trajnostno sonaravno prihodnost v biosferi planeta Zemlja.

In tretje priporočam preusmeritev znanstveno-raziskovalnega dela od inovacij na področju sredstev za množično uničevanje ljudi in orožja, ozko naravnanih marketinških, komercialnih, denarno usmerjenih tehnologij proizvodnje energije, hrane, pitne vode, tehničnih in drugih vsebin v smeri razvoja poznavanja osnovnega okolja – vesolja, narave in nujno potrebnih vsebin za ostvaritev ciljev prehoda svetovne družbe v trajnostno sonaravno svetovno družbo prihodnosti.

V zaključku navajam »Bodi sprememba, katero želiš videti v svetu« (“Be the change you want to see in the world”), Gandhi.

Literatura:

»Anthologija 2 – 2002 – 2014« v angleščini, digitalna in večjezična (21) knjiga avtorjev Ećimović in Mulej, ISBN 978-961-92378-4-7 (pdf), 1370 strani, maj 2014. Nahaja se na domači strani: www.institut-climatechange.si

»Narava in celostna predstavitev« v angleščini, digitalna knjiga avtorjev Ećimović in Mulej, ISBN 978-961-82378-3-0 (pdf), Marec 2014. Nahaja se na domači strani www.institut-climatechange.si